

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАКАРОВЕЦЬ Алла Миколаївна

УДК 342.9 (477)

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС АПАРАТУ СУДУ
В УКРАЇНІ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Суми – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Університеті сучасних знань.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України
МУЗИЧУК Олександр Миколайович,
Харківський національний
університет внутрішніх справ,
декан факультету № 1.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, доцент
БОРКО Андрій Леонідович,
Національний університет
кораблебудування імені адмірала Макарова,
завідувач кафедри адміністративного
та конституційного права;

кандидат юридичних наук,
ПЕТРЕНКО Ігор В'ячеславович, Державна
судова адміністрація України в Сумській
області, заступник начальника територіального
управління.

Захист відбудеться 27 квітня 2017 р. о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 55.051.07 Сумського державного університету за адресою: 40007, м. Суми, вул. Петропавлівська 57, зала засідань вченої ради.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Сумського державного університету за адресою: 40007, м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2.

Автореферат розісланий 26 березня 2017 р.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

О. М. Рєзнік

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У контексті судової реформи в Україні питання розвитку та становлення ефективної системи судової влади набуває якісно нового значення й сьогодні залишається одним із пріоритетних і стратегічно важливих на шляху євроінтеграції та приведення вітчизняної системи судочинства до європейських норм і стандартів з метою, в першу чергу, повного й неупередженого захисту прав і свобод громадян, юридичних осіб і держави. Вирішення зазначеної проблеми суттєво залежить від адміністративно-правового регулювання та безпосередньої організації діяльності органів судової влади. Зокрема, важливе значення в даному процесі має апарат суду, на який покладені завдання щодо організаційного, інформаційного, матеріально-технічного та іншого забезпечення діяльності суддів і суду того чи іншого рівня.

Отже, актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена як соціальною значущістю інституту апарату суду, так і широким колом повноважень, які реалізуються працівниками апарату суду для забезпечення ефективного функціонування зазначеного інституту. Проте сучасний стан діяльності апаратів судів та її адміністративно-правового регулювання характеризується низкою прогалин і недоліків, що потребують нагального усунення.

Сучасне адміністративне законодавство України повною мірою не охоплює всіх аспектів діяльності апарату суду й специфічних адміністративно-правових відносин, які виникають за його участі. Апарат суду у своїй повсякденній діяльності стикається з відсутністю чітко визначених переліку і змісту гарантій на законодавчому рівні та мінімальною ресурсною забезпеченістю реалізації, передусім, соціально-економічних прав.

Тому дослідження питання адміністративно-правового статусу апарату суду в Україні, особливостей його правового регулювання та можливих шляхів удосконалення є актуальним, оскільки саме від своєчасної, оптимальної та якісної роботи апарату суду залежить рівень ефективності праці суддів і судової системи в цілому.

Окремі аспекти адміністративно-правового статусу апарату суду в Україні досліджували вітчизняні та зарубіжні правознавці, зокрема: Є. В. Авдєєнко, Р. М. Аюпова, Д. Б. Баронін, Ю. В. Баулін, В. М. Беззенко, І. Й. Бойко, С. О. Бондар, А. Л. Борко, М. Й. Вільгушинський, Т. В. Галайденко, Ю. В. Гаруст, В. А. Гомада, М. К. Гримич, Б. В. Деревянко, А. А. Іванищук, В. С. Єгорова, Л. О. Ємець, О. В. Закропівний, М. К. Закурін, П. Ф. Карпечкін, Д. В. Кіресєв, В. М. Коваль, Т. М. Кравцова, А. М. Куліш, В. І. Курило, О. П. Кучинська, В. Т. Малярєнко, І. Є. Марочкін, О. М. Мартинова, В. Ю. Машук, І. Б. Михайловська, Р. С. Мельник, Л. М. Москвич, О. М. Музичук, Г. Я. Наконечна, С. Ю. Обрусна, І. М. Осика,

В. В. Пахомов, І. В. Петренко, І. Л. Петрухін, П. П. Пилипчук, Д. М. Притика, А. В. Рибас, С. С. Резнікова, В. В. Рунова, А. В. Сагун, М. Ф. Селівон, В. В. Сердюк, О. І. Сироїд, М. В. Старинський, В. С. Стефанюк, А. А. Стрижак, В. В. Сухонос, І. Є. Туркіна, М. І. Шатерніков, С. П. Штелих, С. Г. Штогун, Д. Ю. Шпенев тощо. Однак, незважаючи на беззаперечну актуальність наукових досліджень щодо правового статусу органів судової влади, наукові дослідження цієї проблематики майже відсутні. Низка питань щодо змісту та особливостей адміністративно-правового статусу апарату суду висвітлена фрагментарно й потребує подальшого дослідження. При цьому адміністративно-правовий статус апарату суду перебуває в стані перманентної трансформації, відповідно й питання адміністративно-правового статусу апаратів судів, належного забезпечення діяльності судів, суддів і судового процесу в оновленому законодавстві про судоустрій вирішені не повною мірою.

Таким чином, необхідність удосконалення діяльності апарату суду, недостатня розробленість цих питань на теоретичному рівні, з одного боку, та відсутність ґрунтовних досліджень учених з цієї проблематики – з іншого, обумовлюють своєчасність та актуальність комплексного дослідження адміністративно-правового статусу апарату суду в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до основних положень Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки, затвердженої Указом Президента України від 20 травня 2015 р. № 276/2015, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р., Пріоритетних напрямів наукових досліджень Університету сучасних знань на 2017–2022 рр. (протокол Вченої ради Університету сучасних знань № 3 від 08.12.2016).

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційної роботи є комплексне дослідження змісту, структури та особливостей адміністративно-правового статусу апарату суду в Україні і напрямків його удосконалення на основі аналізу й узагальнення адміністративного законодавства та практики його застосування, а також зарубіжного досвіду діяльності апарату суду.

Для досягнення поставленої мети в дисертаційному дослідженні необхідно вирішити такі основні *задачі*:

- встановити закономірності розвитку та становлення сучасного апарату суду в Україні;
- охарактеризувати апарат суду як суб'єкт адміністративно-правових відносин і визначити його особливості;
- окреслити особливості організаційної структури апарату суду;
- розкрити правові засади діяльності апарату суду й визначити місце серед них адміністративно-правового регулювання та його особливості;

- визначити поняття та елементи адміністративно-правового статусу апарату суду;
- систематизувати функції та завдання апарату суду;
- узагальнити компетенцію апарату суду;
- встановити особливості юридичної відповідальності працівників апарату суду;
- опрацювати шляхи вдосконалення адміністративного законодавства, яке регламентує діяльність апарату суду в Україні;
- визначити напрямки оптимізації структури та організації діяльності апарату суду в Україні;
- розкрити шляхи розвитку юридичних гарантій функціонування апаратів судів в Україні;
- узагальнити зарубіжний досвід організації діяльності апарату суду та можливості його використання в Україні.

Об'єктом дослідження є адміністративно-правові відносини, що виникають під час діяльності апарату суду.

Предмет дослідження становить адміністративно-правовий статус апарату суду в Україні.

Методи дослідження. Для досягнення мети дисертаційної роботи, наукової обґрунтованості та об'єктивності її результатів було використано комплекс загальних і спеціальних методів наукового пізнання. Завдяки методам діалектики було встановлено місце і значущість апарату суду в забезпеченні здійснення правосуддя та функціонування судової системи, а також адміністративно-правового регулювання його діяльності (підрозділи 1.1, 1.2, 1.4, 2.1, 3.1). Системний підхід надав змогу дослідити адміністративно-правовий статус апарату суду як окремого елемента державного органу – суду, а також функції, завдання та компетенцію апарату суду у взаємозв'язку з іншими елементами системи судової влади в Україні (підрозділи 1.2, 2.2–2.4, 3.2, 3.4). Загальні методи аналізу, синтезу, узагальнення, порівняння, індукції, дедукції, аналогії було застосовано в процесі з'ясування та уточнення термінологічного апарату щодо діяльності апарату суду та його адміністративно-правового статусу, змісту останнього та його особливостей (підрозділи 1.2–1.4, 2.1–2.4, 3.2, 3.3). За допомогою історико-правового аналізу були визначені й охарактеризовані етапи розвитку та становлення сучасного апарату суду в Україні та його правового регулювання (підрозділи 1.1, 1.4). З'ясуванню організаційної структури апарату суду та напрямків її оптимізації, функцій і завдань апарату суду сприяли методи структурно-функціонального аналізу (підрозділи 1.3, 2.2, 2.3, 3.2). Шляхом застосування методу тлумачення норм права було проаналізовано особливості юридичної відповідальності працівників апарату суду, правові засади діяльності апарату суду та шляхи їх удосконалення, висвітлено проблему розвитку гарантій реалізації адміністративно-правового статусу апарату суду в Україні тощо (підрозділи 1.4, 2.1, 3.1–3.3). За допомогою аналітичного та спеціального

юридичного методів пізнання були встановлені недоліки адміністративно-правового регулювання діяльності апарату суду в Україні, виявлені можливості використання зарубіжного досвіду в цьому напрямку, надані пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення адміністративно-правового статусу апарату суду (підрозділи 3.1 – 3.4).

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження становлять наукові праці фахівців у галузі філософії, теорії управління, загальної теорії держави і права, адміністративного права, інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних дослідників. Нормативною основою дослідження є Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, закони та підзаконні нормативно-правові акти, які становлять правові засади діяльності апарату суду. Інформаційну та емпіричну основу дисертації становлять узагальнення практики діяльності судів та їх апаратів, довідкові видання, статистичні матеріали. У ході підготовки дисертації автором використано власний досвід роботи в судовій системі.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є однією з перших спроб, з набуттям чинності новою редакцією Закону України «Про судоустрій і статус суддів», комплексно, з використанням сучасних методів пізнання визначити сутність та особливості адміністративно-правового статусу апарату суду в Україні та виробити авторське бачення шляхів його удосконалення. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків. Основні з них такі:

вперше:

– визначені та проаналізовані історико-правові етапи розвитку та становлення сучасного апарату суду в Україні: часи Київської Русі; перебування України під владою Польського королівства та Литовського князівства; часи Запорозької Січі; перебування України в складі Російської імперії; період УНР та Директорії, радянський період; період проголошення незалежності України та прийняття Конституції України; період розвитку демократичних засад судочинства;

– встановлені особливості апарату суду як суб'єкта адміністративно-правових відносин, які обумовлені рівнем, місцем та статусом конкретного суду;

– окреслені основні напрямки оптимізації структури та діяльності апарату суду, які спрямовані на підвищення рівня фінансового, матеріально-технічного та соціально-побутового забезпечення діяльності апарату суду; забезпечення належного розподілу (перегляду розподілу) навантаження між суддями та працівниками апарату суду, між головою суду та керівником апарату суду;

– запропоновано авторське визначення поняття юридичних гарантій реалізації адміністративно-правового статусу апарату суду як системи взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих норм права, які закріплені на

конституційному, законодавчому та підзаконному рівнях і встановлюють організаційно-правові умови, методи та засоби впливу на суб'єкти адміністративно-правових відносин за участю апарату суду, застосування яких уможливило фактичну реалізацію декларативно проголошеного адміністративно-правового статусу апарату суду в цілому та окремих категорій посад його працівників;

– запропоновані напрямки вдосконалення адміністративного законодавства, яке регулює діяльність апарату суду;

удосконалено:

– поняття апарату суду, під яким, на відміну від існуючих визначень, запропоновано розуміти важливу складову суду як державного органу влади, що здійснює організаційне забезпечення діяльності суддів, судів і правосуддя в цілому і представлена системою штатних одиниць відповідно до затвердженої організаційної структури в порядку, передбаченому чинним законодавством, на які покладені відповідні управлінські, організаційні та розпорядчі повноваження;

– класифікацію адміністративно-правових актів, що регулюють діяльність апарату суду в Україні, яку запропоновано здійснювати не лише за ієрархією в системі джерел права, але й за призначенням, наступним чином: 1) організаційно-управлінського характеру; 2) забезпечувального характеру; 3) кадрового спрямування; 4) контрольного напрямку; 5) нормативно-етичного характеру;

– підхід до розуміння системи функцій апаратів судів: 1) організаційне забезпечення роботи суду; 2) документообіг для забезпечення роботи суду; 3) інформаційно-технічне забезпечення та представницька діяльність; 4) матеріально-технічне та фінансове забезпечення; 5) інформаційно-методичне забезпечення; 6) кадрове забезпечення; 7) міжнародне співробітництво в галузі права; 8) забезпечення роботи апарату суду в інших сферах діяльності;

– визначення поняття оптимізації структури та діяльності апарату суду, що полягає у впровадженні комплексу процесів, механізмів, методів і заходів для досягнення такого стану організаційної структури та безпосередньої діяльності апарату суду, за якого буде забезпечено своєчасний і оперативний, неупереджений і справедливий, незалежний і повний розгляд наявних справ у тому чи іншому суді при мінімально можливих витратах часу на їх розгляд та вирішення, кадрових, фінансових та інших ресурсів суду;

– теоретико-правовий підхід до виявлення можливостей використання в Україні зарубіжного досвіду діяльності апарату суду, в результаті якого акцентовано увагу на необхідності приведення його у відповідність з європейськими нормами і стандартами, зокрема орієнтуючись на Угоду про асоціацію України та Європейського Союзу, Рекомендацію CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів;

дістали подальшого розвитку:

- обґрунтування місця адміністративно-правового регулювання в системі правових засад діяльності апарату суду, що обумовлено, передусім, організаційним та управлінським спрямуванням діяльності апарату суду, а також нагальною потребою в чіткій і детальній регламентації всіх адміністративно-правових аспектів створення, організації, функціонування, діяльності та взаємодії апарату суду задля забезпечення ефективної та якісної роботи суддів і, відповідно, реалізації гарантованого державою права на справедливий суд, захист і відновлення порушених прав і інтересів у суді;

- теоретичні аспекти визначення змісту адміністративно-правового статусу апарату суду: 1) тотожність з поняттям правосуб'єктності; 2) встановлені на законодавчому рівні права та обов'язки суб'єкта; 3) система нормативно визначених прав, свобод, обов'язків, законних інтересів та юридичної відповідальності, які гарантуються державою та є основою для визначення суб'єктом своєї поведінки в суспільстві;

- розуміння адміністративно-правового статусу працівників апарату суду як правового становища, що відображає його роль та місце в системі правовідносин, взаємозв'язок з іншими учасниками правовідносин, а також закріплює його права, обов'язки та юридичну відповідальність;

- систематизація завдань, які реалізуються апаратом суду: 1) організаційне забезпечення роботи суду; 2) правове, кадрове, документальне, інформаційне, матеріально-технічне та інше забезпечення діяльності суду, в тому числі суддів, судового процесу; 3) організація безперебійної роботи установи та виконання основних функцій, при забезпеченні незалежності від інших органів влади;

- узагальнення ознак компетенції апарату суду: 1) є індивідуальним складовим елементом його адміністративного правового статусу; 2) повинна встановлюватися на законодавчому рівні, а її межі мають бути чітко окресленими залежно від сфери впливу державного органу; 3) є правовим засобом для здійснення функцій апарату суду тощо;

- визначення особливості юридичної відповідальності працівників апарату суду, які можуть нести як індивідуальну, так і колективну відповідальність, а межі якої окреслені службовими повноваженнями та закріплені у відповідних нормативних-правових актах;

- розкриття напрямків розвитку гарантій реалізації адміністративно-правового статусу апарату суду.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані у:

- науково-дослідній сфері – як основа для подальшого вивчення особливостей адміністративно-правового статусу апарату суду в Україні (*акт впровадження Кримінологічної асоціації України від 10.11.2017 р.*);

- правотворчості – під час опрацювання змін і доповнень до нормативно-правових актів, якими врегульовано діяльність апарату суду в

Україні (*акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права від 20.12.2017 р.*);

– правозастосовній діяльності – з метою підвищення ефективності діяльності апарату суду в Україні (*акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в практичну діяльність Апеляційного суду Херсонської області від 12.12.2017 р.*);

– освітньому процесі – під час підготовки підручників, навчальних посібників з дисциплін «Адміністративне право» й «Судові та правоохоронні органи»; вони вже використовуються в ході проведення занять із зазначених дисциплін у Сумському державному університеті та Харківському національному університеті внутрішніх справ. Їх враховано також у навчально-методичних розробках, підготовлених за участю автора (*акти впровадження Сумського державного університету від 18.01.2018 р. та Харківського національного університету внутрішніх справ від 26.01.2018 р.*).

Апробація результатів дисертації. Основні положення і висновки дисертації оприлюднено на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Правове регулювання суспільних відносин: актуальні проблеми та вимоги сьогодення» (м. Запоріжжя, 2017); «Проблеми правової реформи та розбудови громадянського суспільства в Україні» (м. Харків, 2017); «Права та обов'язки людини у сучасному світі» (м. Одеса, 2017); «Сучасні наукові дослідження представників юридичної науки – прогрес законодавства України майбутнього» (Дніпро, 2018).

Публікації. Основні результати дисертаційного дослідження викладено в семи статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, та чотирьох тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять 12 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 216 сторінок. Список використаних джерел включає 268 найменувань та розміщений на 26 сторінках, додатки розташовано на 10 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження; висвітлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено об'єкт і предмет дослідження; сформульовано мету й задачі дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів роботи; подано відомості про апробацію результатів та публікації за темою дисертації.

Розділ 1 «Загальна характеристика адміністративно-правового регулювання діяльності апаратів судів в Україні» складається з чотирьох підрозділів і присвячений з'ясуванню закономірностей розвитку та становлення сучасного апарату суду в Україні, його характеристик як

суб'єкта адміністративно-правових відносин; визначенню особливостей організаційної структури; аналізу правових засад його діяльності та місця в них адміністративно-правового регулювання.

У підрозділі 1.1 «Історико-правовий аналіз розвитку та становлення сучасного апарату суду в Україні» обґрунтовано, що історико-правовий аналіз розвитку та становлення сучасного апарату суду в Україні залишається актуальним, є своєчасним і значущим у забезпеченні здійснення наукового дослідження апарату суду в Україні та його практичного вдосконалення з урахуванням минулого досвіду розвитку та становлення даного інституту.

Визначено та проаналізовано наступні ключові історико-правові етапи розвитку та становлення сучасного апарату суду в Україні: 1) часи Київської Русі; 2) перебування України під владою Польського королівства та Литовського князівства; 3) часи Запорозької Січі; 4) перебування України в складі Російської імперії; 5) період УНР та Директорії, радянський період; 6) період проголошення незалежності України та прийняття Конституції України; 7) період розвитку демократичних засад судочинства.

У підрозділі 1.2 «Особливості апарату суду як суб'єкта адміністративно-правових відносин» уточнено, що апарат суду – це важлива складова суду як державного органу влади, що здійснює організаційне забезпечення діяльності суддів, судів і правосуддя в цілому і представлена системою штатних одиниць відповідно до затвердженої організаційної структури в порядку, передбаченому чинним законодавством, на які покладені відповідні управлінські, організаційні та розпорядчі повноваження.

Визначено, що як суб'єкт адміністративно-правових відносин апарат суду характеризується низкою особливостей: 1) є специфічним допоміжним органом суду, діяльність якого прямо не пов'язана зі здійсненням судочинства і знаходиться поза сферою здійснення правосуддя; 2) його діяльність орієнтована на організаційне, кадрове, матеріальне, фінансове, інформаційне, технічне та інше забезпечення суду задля безперервної та своєчасної його роботи; 3) має правову природу, його діяльність регулюється нормами адміністративного законодавства; 4) наділений комплексом кореспондуючих суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, передбачених відповідними нормами адміністративного законодавства, має власну правосуб'єктність.

У підрозділі 1.3 «Організаційна структура апарату суду» обґрунтовано, що створення організаційної структури апарату суду і її належне правове врегулювання уможливує досягнення мети і реалізацію завдань і функцій апарату суду, що полягає, передусім, у якісному організаційному забезпеченні своєчасної, повної, публічної і незалежної роботи суду для здійснення справедливого правосуддя і, відповідно, в забезпеченні необхідних і достатніх умов для реалізації прав і виконання обов'язків учасниками судового процесу, для функціонування суду, роботи в суді й перебування в ньому суддів, працівників суду та громадян.

З'ясовано, що організаційна структура апарату того чи іншого суду залежить від його рівня (місця) в судовій системі й визначається відповідно до затвердженого штатного розпису посад і чисельності суддів і працівників суду.

У підрозділі 1.4 «Правові засади діяльності апарату суду та місце серед них адміністративно-правового регулювання» проаналізовано низку нормативно-правових актів, якими регулюється діяльність апарату суду: 1) міжнародні та європейські нормативно-правові акти, ратифіковані в Україні; 2) Конституція України; 3) закони України «Про судоустрій і статус суддів», «Про державну службу», «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», «Про доступ до судових рішень», «Про запобігання корупції», «Про звернення громадян», «Про доступ до публічної інформації» тощо; 4) укази Президента України; 5) постанови Верховної Ради України; 6) постанови Кабінету Міністрів України; 8) накази Державної судової адміністрації України, накази судових органів, положення та рішення З'їзду суддів України, Ради суддів України, зборів суддів Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів України; 9) положення про апарат суду, положення про автоматизовану систему документообігу суду тощо; 10) посадові інструкції та інші нормативно-правові акти.

Обґрунтовано місце адміністративно-правового регулювання в правових засадах діяльності апарату суду, які запропоновано класифікувати не лише за ієрархією в системі джерел права, але й за призначенням на наступні групи: 1) організаційно-управлінського характеру; 2) забезпечувального характеру; 3) кадрового спрямування; 4) контрольного напрямку; 5) нормативно-етичного характеру.

Розділ 2 «Структура та зміст адміністративно-правового статусу апарату суду в Україні» складається з чотирьох підрозділів і присвячений визначенню поняття та елементів адміністративно-правового статусу апарату суду, його функцій і завдань, компетенції і повноважень, особливостей юридичної відповідальності працівників апарату суду.

У підрозділі 2.1 «Поняття та елементи адміністративно-правового статусу апарату суду» запропоновано розуміння адміністративно-правового статусу апарату суду як правового становища, що відображає його роль та місце в системі правовідносин, взаємозв'язок з іншими учасниками правовідносин, а також закріплює його завдання та функції, компетенцію і повноваження, особливості юридичної відповідальності.

Визначено, що перелік елементів правового статусу апарату суду є широким та повинен містити в собі посадові завдання та функції, правові форми діяльності, відповідати ієрархічному становищу апарату суду. Виділено наступний перелік елементів адміністративно-правового статусу апарату суду: завдання та функції, компетенція і повноваження, юридична відповідальність.

У підрозділі 2.2 «Завдання та функції апарату суду» встановлено, що головним завданням апарату суду є організаційне забезпечення роботи суду.

Відповідно до основного завдання на апарат суду покладаються організаційне, правове, кадрове, документальне, інформаційне, матеріально-технічне та інше забезпечення діяльності суду, в тому числі суддів, судового процесу. Визначено головну мету діяльності апарату суду як можливість організувати безперебійну роботу установи та виконання основних функцій, при забезпеченні незалежності від інших органів влади.

Встановлено та проаналізовано наступні функції апарату суду: 1) організаційне забезпечення діяльності суду та суддів; 2) документообіг для забезпечення роботи суду; 3) інформаційно-технічне забезпечення та представницька діяльність; 4) матеріально-технічне та фінансове забезпечення; 5) інформаційно-методичне забезпечення; 6) кадрове забезпечення; 7) міжнародне співробітництво в галузі права; 8) забезпечення роботи апарату суду в інших сферах діяльності.

У підрозділі 2.3 «Компетенція апарату суду» виявлено, що ключовим елементом характеристики адміністративно-правового статусу апарату суду виступає компетенція як сукупність встановлених на законодавчому рівні повноважень певного суб'єкта, визначена залежно від сфери діяльності та суспільного життя; від функції, яку повинен здійснювати державний орган, та яка відображається в окремому предметі відання; від певних повноважень апарату суду та конкретних меж їх поширення.

З'ясовано ознаки компетенції апарату суду: 1) компетенція апарату суду є індивідуальним складовим елементом його адміністративно-правового статусу; 2) компетенція повинна встановлюватися на законодавчому рівні, а її межі мають бути чітко окресленими залежно від сфери впливу державного органу; 3) компетенція є правовим засобом для здійснення функцій апарату суду.

У підрозділі 2.4 «Особливості юридичної відповідальності працівників апарату суду» визначено основні ознаки юридичної відповідальності: 1) нормативно встановлена державою; 2) базується на державному примусі; настає за протиправну дію чи бездіяльність особи чи групи осіб та пов'язана з осудом суспільства; 3) має процесуальну форму; 4) є формою реалізації конкретної правової санкції, направленої на конкретну особу; 5) тягне за собою негативні наслідки особистого, організаційного чи майнового характеру; 6) підпорядкована певним принципам, зокрема законності, справедливості, гуманізму, доцільності, невідворотності, обґрунтованості, індивідуалізації покарання, недопустимості подвоєної відповідальності за одне й те ж правопорушення тощо.

Акцентовано увагу на тому, що працівники апарату суду як представники державної влади можуть нести як індивідуальну відповідальність, так і колективну. Межі юридичної відповідальності працівників апарату суду закріплені відповідними нормативно-правовими актами та окреслені службовими повноваженнями.

Розділ 3 «Напрямки удосконалення адміністративно-правового статусу апарату суду в Україні» складається з чотирьох підрозділів і

присвячений визначенню шляхів удосконалення адміністративного законодавства, яке регламентує діяльність апарату суду в Україні, оптимізації структури та організації діяльності, розвитку юридичних гарантій функціонування апарату суду, узагальненню зарубіжного досвіду організації діяльності апарату суду та можливостей його використання в Україні.

У підрозділі 3.1 «Вдосконалення адміністративного законодавства, яке регламентує діяльність апарату суду в Україні» обґрунтовано неналежний стан адміністративного законодавства, яке регулює діяльність апарату суду в Україні, що зумовлює низький рівень ефективності діяльності апарату суду та відсутність довіри суспільства загалом до системи правосуддя та судової гілки влади в Україні. З'ясовано основні недоліки і визначено напрямки вдосконалення адміністративного законодавства, яке регулює діяльність апарату суду: 1) у п. 1 ст. 155 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» закріпити чітко визначення апарату суду, позиціонуючи його при цьому як складову суду, що в підсумку сприятиме закріпленню та реалізації особливого адміністративно-правового статусу апарату суду; 2) установити термінологічну визначеність стосовно посад працівників апарату суду через внесення змін до ст. 155, 157–159 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Типового положення про апарат суду, Типових посадових інструкцій працівників апарату суду тощо; 3) у п. 7 ст. 155 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» закріпити структуру апарату суду, яку доцільно деталізувати на законодавчому рівні; 4) чітко розмежувати функції і повноваження голови суду та керівника апарату суду, суддів і помічників суддів, керівників судового апарату та керівників його структурних підрозділів та ряд інших.

У підрозділі 3.2 «Напрямки оптимізації структури та організації діяльності апарату суду в Україні» визначено, що оптимізація структури та діяльності апарату суду полягає у впровадженні комплексу процесів, механізмів, методів і заходів для досягнення такого стану організаційної структури та безпосередньої діяльності апарату суду, за якого буде забезпечено своєчасний і оперативний, неупереджений і справедливий, незалежний і повний розгляд наявних справ у тому чи іншому суді при мінімально можливих витратах часу на їх розгляд та вирішення, кадрових, фінансових та інших ресурсів суду. Виявлено основні напрямки оптимізації структури та діяльності апарату суду.

У підрозділі 3.3 «Розвиток гарантій реалізації адміністративно-правового статусу апарату суду в Україні» уточнено поняття юридичних гарантій реалізації адміністративно-правового статусу апарату суду в Україні і запропоновано розрізняти такі їх види: 1) загальні (основні) – встановлені загальним законодавством; 2) спеціальні (додаткові) – встановлені спеціальним законодавством про державну службу, про судоустрій і статус суддів; 3) локальні – визначені для апарату конкретного суду та його посадових осіб.

Обґрунтовано незадовільний стан гарантування реалізації адміністративно-правового статусу апарату суду в сучасних умовах і, відповідно, необхідність їх розвитку та вдосконалення за рядом напрямків.

У підрозділі 3.4 «Зарубіжний досвід організації діяльності апарату суду та можливості його використання в Україні» акцентовано увагу на доцільності впровадження зарубіжного досвіду організації та діяльності апарату суду, передусім країн Європейського Союзу, зважаючи на взяті Україною зобов'язання з приведення національного законодавства у відповідність до стандартів і норм Європейського Союзу, а також на необхідність удосконалення структури та організації апарату суду і підвищення гарантій реалізації адміністративно-правового статусу працівників апарату суду.

Виявлено основні можливості використання в Україні зарубіжного досвіду діяльності апарату суду, а саме: 1) оптимізація кількості суддів та допоміжного персоналу з орієнтацією на передання вирішення всіх несудових питань кваліфікованому апарату суду (досвід країн Європейського Союзу); 2) перейняття досвіду Франції, Німеччини, Австрії з віднесення всіх працівників апарату суду до державних службовців різних груп з обґрунтованим розмежуванням посадових окладів; 3) запровадження інституту спеціальних працівників апарату суду (чи надання даних повноважень помічникам суддів) за моделлю Австрії та Німеччини, де в тому числі працюють працівники апарату суду, які в передбачених законом випадках виконують функції судді (Rechtspfleger).

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягає у визначенні сутності та особливостей адміністративно-правового статусу апарату суду в Україні. В результаті проведеного дисертаційного дослідження сформульовано низку висновків, пропозицій, зауважень та рекомендацій, спрямованих на досягнення поставленої мети. Основні з них наведено нижче.

1. Визначено та проаналізовано історико-правові етапи розвитку та становлення сучасного апарату суду в Україні: 1) часи Київської Русі – існували князівський, боярський, общинні та церковні суди; суд не відокремлювався від адміністрації; судьями були князі, посадники, волостителі, а їх помічниками – тіуни, вірники; князь вирішував судові справи спільно з боярами; допоміжні функції суду почали виконувати вірники, мечники та ябедники; 2) перебування України під владою Польського королівства та Литовського князівства – утворено станові шляхетські суди: земські (суддя, підсудок, писар та його помічники – підписки), гродські (намісник, староста або воєвода, замковий суддя та писар) та підкоморські (підкоморій); діяв судовий орган «Панами-Радами»

(маршалок, канцлер, підскарбій, гетьман, воєвода тощо) та магістрати (міська рада та лава, де працювали, відповідно, бурмістри й радці та лавник із війтами); 3) часи Запорозької Січі – суддівські функції виконувала військова старшина, кошовий отаман (гетьман) був найвищим судовим органом, а з середини XVII ст. – апеляційною інстанцією, функцію технічної допомоги здійснював військовий писар, який очолював Січову канцелярію; 4) перебування України в складі Російської імперії – відсутність єдиної судової системи (губернські, совісні, надворні, земські суди, магістрати та ратуші, Генеральний суд, а також станові суди – церковні, військові, волосні, а в деяких губерніях – місцеві та загальні суди); 5) період УНР та Директорії, радянський період – з'явилися посади генерального секретаря судових справ, прокураторів і старших прокураторів, організовувались народні суди, ради народних суддів та революційні трибунали; працювали судді-стажисти (сучасні помічники); 6) період проголошення незалежності України та прийняття Конституції України – розроблення і затвердження низки нормативно-правових актів, які сприяли формуванню окремої гілки судової влади; 7) період розвитку демократичних засад судочинства – фактичне становлення і розвиток апарату суддів, визначення штатного розкладу, організаційної структури апарату, статусу працівників суду, регламентація інших аспектів їх діяльності, подальше вдосконалення апарату суддів у контексті судової реформи.

Доведено, що апарат суду – це важлива складова суду як державного органу влади, що здійснює організаційне забезпечення діяльності суддів, судів і правосуддя в цілому і представлена системою штатних одиниць відповідно до затвердженої організаційної структури в порядку, передбаченому чинним законодавством, на які покладені відповідні управлінські, організаційні та розпорядчі повноваження.

2. Встановлено, що як суб'єкт адміністративно-правових відносин апарат суду характеризується низкою особливостей: 1) є специфічним допоміжним органом суду, діяльність якого прямо не пов'язана зі здійсненням судочинства і знаходиться поза сферою здійснення правосуддя; 2) його діяльність орієнтована на організаційне, кадрове, матеріальне, фінансове, інформаційне, технічне та інше забезпечення суду задля безперебійної та своєчасної його роботи; 3) має правову природу, його діяльність регулюється нормами адміністративного законодавства; 4) наділений комплексом кореспондуючих суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, передбачених відповідними нормами адміністративного законодавства, має власну правосуб'єктність; 5) виступає суб'єктом зовнішніх адміністративно-правових відносин (вступає у взаємодію з органами не лише судової, але й законодавчої та виконавчої влади, громадянами тощо); 6) є суб'єктом внутрішнього державного управління, що проявляється у відповідних адміністративно-правових відносинах між керівництвом суду та працівниками апарату судів, а також іншими суб'єктами адміністративно-правових

відносин, які виникають у сфері діяльності апарату суду з приводу визначення і формування структури суду, організації його роботи, розподілу навантаження, повноважень між працівниками апаратів судів тощо; 7) його діяльність має організаційний, управлінський та владно-розпорядчий характер; 8) вступає в адміністративно-правові відносини як на підставі ієрархічного підпорядкування, так і на умовах рівності сторін; 9) у разі порушення адміністративно-правової норми несе, переважно, адміністративну відповідальність; 10) характеризується специфічним статусом керівника апарату суду, різнопланові завдання та повноваження якого як стосуються організації роботи суду як установи, так і одночасно поширюються на працівників апарату.

3. Обґрунтовано, що створення організаційної структури апарату суду та її належне правове врегулювання уможлиблює досягнення мети і реалізацію завдань і функцій апарату суду, що полягає, передусім, у якісному організаційному забезпеченні своєчасної, повної, публічної і незалежної роботи суду для здійснення справедливого правосуддя і, відповідно, в забезпеченні необхідних і достатніх умов для реалізації прав і виконання обов'язків учасниками судового процесу, для функціонування суду, роботи в суді й перебування в ньому суддів, працівників суду та громадян.

4. Аргументовано, що важливе місце адміністративно-правового регулювання в правових засадах діяльності апарату суду обумовлене, передусім, організаційним та управлінським спрямуванням діяльності апарату суду, а також нагальною потребою в чіткій і детальній регламентації всіх адміністративно-правових аспектів створення, організації, функціонування, діяльності та взаємодії апарату суду задля забезпечення ефективної та якісної роботи суддів і, відповідно, реалізації гарантованого державою права на справедливий суд, захист і відновлення порушених прав і інтересів у суді.

5. Виявлено три теоретичні аспекти визначення змісту адміністративно-правового статусу: 1) тотожність з поняттям правосуб'єктності; 2) встановлені на законодавчому рівні права та обов'язки суб'єкта; 3) система визначених нормативно прав, свобод, обов'язків, законних інтересів та юридичної відповідальності, які гарантуються державою та є основою для визначення суб'єктом своєї поведінки у суспільстві.

Адміністративно-правовий статус апарату суду визначено як його правове становище, що відображає його роль та місце в системі правовідносин, взаємозв'язок з іншими учасниками правовідносин, а також закріплює його завдання та функції, компетенцію, повноваження та юридичну відповідальність.

6. Констатовано, що завдання, які реалізуються апаратом суду, мають публічний характер та є суспільно значущими. Головним завданням апарату суду є організаційне забезпечення роботи суду. Відповідно до основних завдань на апарат суду покладається організаційне, правове, кадрове, документальне, інформаційне, матеріально-технічне та інше забезпечення діяльності суду, в тому числі суддів, судового процесу.

Визначено наступні функції апаратів судів: 1) організаційне забезпечення роботи суду; 2) документообіг для забезпечення роботи суду; 3) інформаційно-технічне забезпечення та представницька діяльність; 4) матеріально-технічне та фінансове забезпечення; 5) інформаційно-методичне забезпечення; 6) кадрове забезпечення; 7) міжнародне співробітництво в галузі права; 8) забезпечення роботи апарату суду в інших сферах діяльності.

7. Виявлено, що головним елементом характеристики адміністративно-правового статусу апарату суду є компетенція – сукупність встановлених на законодавчому рівні повноважень певного суб'єкта, визначена залежно від сфери діяльності та суспільного життя; від функції, яку повинен здійснювати державний орган, та яка відображається в окремому предметі відання; від певних повноважень апарату суду та конкретних меж їх поширення.

До ознак компетенції апарату суду віднесено такі: 1) є індивідуальним складовим елементом адміністративного правового статусу; 2) повинна встановлюватися на законодавчому рівні, а її межі мають бути чітко окресленими залежно від сфери впливу органу; 3) є правовим засобом для здійснення функцій апарату суду.

8. Акцентовано увагу на тому, що межі юридичної відповідальності працівників апарату суду окреслені службовими повноваженнями та закріплені у відповідних нормативних-правових актах, відповідно до яких посадові особи апарату суду несуть юридичну відповідальність за порушення та недотримання вимог нормативних актів, які окреслюють порядок й умови проходження державної служби, правил внутрішнього розпорядку, недотримання або порушення вимог посадової інструкції та інших документів, що регламентують роботу апарату суду.

9. Запропоновано шляхи удосконалення адміністративного законодавства, яке регулює діяльність апарату суду: 1) у п. 1 ст. 155 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» закріпити чітко визначення апарату суду, позиціонує його при цьому як складову суду, що в підсумку сприятиме закріпленню та реалізації особливого адміністративно-правового статусу апарату суду; 2) установити термінологічну визначеність стосовно посад працівників апарату суду, вносячи зміни до ст. 155, 157–159 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Типового положення про апарат суду, Типових посадових інструкцій працівників апарату суду тощо; 3) у п. 7 ст. 155 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» закріпити структуру апарату суду, яку доцільно встановити на законодавчому рівні; 4) чітко розмежувати функції і повноваження голови суду та керівника апарату суду, суддів і помічників суддів, керівників судового апарату та керівників його структурних підрозділів; 5) до глави 3 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» внести доповнення щодо висвітлення адміністративно-правового статусу апарату суду в цілому і, зокрема, окремих категорій працівників апарату суду, що доцільно закріпити на законодавчому рівні; 6) узгодити положення законів України «Про судоустрій і статус суддів»,

«Про державну службу», Типового положення про апарат місцевого, апеляційного судів та ряду типових посадових інструкцій працівників апарату місцевого загального суду; 7) у п. 6 ст. 155 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» вказати на конкретні особливості правового статусу працівників апарату суду; 8) внести відповідні зміни до Закону України «Про державну службу» щодо врегулювання правового статусу державних службовців – працівників суду, віднесення їх до посад державної служби, оскільки не міститься прямої вказівки на групи/підгрупи, до яких потрібно відносити ту чи іншу посаду в апараті того чи іншого суду; 9) у ч. 2 ст. 149 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та п. 16 Типового положення про апарат місцевого, апеляційного судів закріпити конкретні аспекти відповідальності керівника апарату суду та інших працівників (відповідальний перед ким, межі і види відповідальності, підстави та види стягнень і заохочень тощо).

10. Запропоновано основні напрямки оптимізації структури та діяльності апарату суду: 1) чітке визначення та законодавче закріплення типової структури судів різних рівнів, підстав та необхідних умов для створення управлінь, відділів, служб чи інших структурних одиниць в апараті суду; їх компетенції, функцій та повноважень, особливостей взаємодії тощо; 2) оновлення типових посадових інструкцій задля уникнення дублювання функцій і повноважень, економії фінансових ресурсів, підвищення освітньо-кваліфікаційних вимог тощо; 3) розроблення та впровадження стандартів та показників ефективності діяльності апарату суду та його окремих працівників; 4) пошук шляхів підвищення рівня фінансового, матеріально-технічного та соціально-побутового забезпечення діяльності апарату суду; 5) забезпечення належного розподілу (перегляду розподілу) навантаження між суддями та працівниками апарату суду, між головою суду та керівником апарату суду; 6) запровадження інноваційних, інформаційно-комунікаційних і безпекових технологій, реорганізація та автоматизація більшості робочих процесів в апараті суду; 7) здійснення стратегічного планування діяльності апарату суду; 8) взаємодія із судами, громадськими організаціями, освітніми і науковими установами, міжнародними організаціями з приводу обміну знаннями та досвідом із судового адміністрування; 9) проведення заходів із покращення клімату в колективі апарату суду, підвищення етичних стандартів і норм.

11. Визначено незадовільний стан гарантування реалізації адміністративно-правового статусу апарату суду в сучасних умовах і, відповідно, необхідність їх розвитку та вдосконалення за такими основними напрямками: 1) закріплення чіткого переліку, змісту й особливостей гарантій реалізації адміністративно-правового статусу апарату суду на рівні закону; 2) дотримання та фактичне впровадження положень Рекомендації CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки, від 17 листопада 2010 р. щодо достатності в судах ресурсів,

приміщень та устаткування; 3) систематизація та узгодження законодавства про державну службу, як і законодавства про судоустрій і статус суддів; 4) підвищення рівня фінансування судів загальної юрисдикції; 5) вирішення питання підвищення та розмежування рівня оплати праці працівників апарату судів різних посад; 6) забезпечення дієвого державного захисту працівників апарату судів; 7) покращення матеріально-технічного, інформаційного та іншого забезпечення діяльності апарату суду тощо.

12. Узагальнено можливості використання в Україні зарубіжного досвіду діяльності апарату суду, а саме: 1) реформування національного законодавства у сфері діяльності апарату суду шляхом приведення його у відповідність з європейськими нормами і стандартами, зокрема орієнтуючись на Угоду про асоціацію України та Європейського Союзу, Рекомендацію CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки, від 17.11.2010 р. тощо; 2) забезпечення судів достатнім обсягом ресурсів, приміщень та устаткування, новітніми інформаційними технологіями і т.п. (досвід країн Європейського Союзу); 3) оптимізація кількості суддів та допоміжного персоналу з орієнтацією на передання вирішення всіх несудових питань кваліфікованому апарату суду (досвід країн Європейського Союзу); 4) перейняття досвіду Франції, Німеччини, Австрії з віднесення всіх працівників апарату суду до державних службовців різних груп з обґрунтованим розмежуванням посадових окладів гідного розміру; 5) запровадження інституту спеціальних працівників апарату суду (чи надання даних повноважень помічникам суддів) за моделлю Австрії та Німеччини, де в тому числі працюють працівники апарату суду, які в передбачених законом випадках виконують функції судді (Rechtspfleger); 6) передання справ наказного провадження та щодо безспірних праввідносин до компетенції спеціальних працівників апарату суду (на кшталт Rechtspfleger); 7) моніторинг і оцінювання результатів діяльності апарату суду (досвід країн Європейського Союзу); 8) розвиток співробітництва вітчизняних та зарубіжних судів, проведення сумісних заходів, участь працівників апарату суду в міжнародних конференціях та семінарах.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Макаровець А. Н. Организационная структура аппарата суда. *Право и Политика*. 2016. № 4. С. 40–45.

2. Макаровець А. М. Історико-правовий аналіз розвитку та становлення сучасного апарату суду в Україні. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2017. № 4. С. 63–68.

3. Макаровець А. М. Правові засади діяльності апарату суду та місце серед них адміністративно-правового регулювання. *Право і Безпека*. 2017. № 4. С. 56–62.

4. Макаровець А. М. Поняття адміністративно-правового статусу апарату суду. *Форум права: електрон. наук. фахове вид.* 2017. № 5. С. 241–246.
URL:http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_5_38.pdfDOI:
<http://doi.org/10.5281/zenodo.1203342>

5. Макаровець А. Н. Особенности юридической ответственности работников аппарата суда. *Право и Закон.* 2017. № 2. С. 222–226.

6. Макаровець А. М. Особливості компетенції апарату суду. *Право UA.* 2018. № 1. С.26–30.

7. Макаровець А. М. Вдосконалення адміністративного законодавства, яке регламентує діяльність апарату суду в Україні. *Верховенство права.* 2018. № 1. С.50–56.

8. Макаровець А. М. Розвиток гарантій реалізації адміністративно-правового статусу апарату суду в Україні. *Правове регулювання суспільних відносин: актуальні проблеми та вимоги сьогодення: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 28–29 лип. 2017 р.).* Запоріжжя: Запорізь. міська громад. орг. «Стина», 2017. С. 87–90.

9. Макаровець А. М. Адміністративно-правове регулювання діяльності апарату суду. *Проблеми правової реформи та розбудови громадянського суспільства в Україні: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20–21 жовт. 2017 р.).* – Х.: ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2017. С. 38–41.

10. Макаровець А. М. Особливості апарату суду як суб'єкта адміністративно-правових відносин. Права та обов'язки людини у сучасному світі: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 10–11 листопада 2017 р.). Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2017. С.113–115.

11. Макаровець А. М. Завдання і функції апарату суду. Сучасні наукові дослідження представників юридичної науки – прогрес законодавства України майбутнього: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 12–13 січня 2018 р. Дніпро: ГО «Правовий світ», 2018. С.64–66.

АНОТАЦІЇ

Макаровець А. М. Адміністративно-правовий статус апарату суду в Україні. – *На правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Сумський державний університет. – Суми, 2018.

Дисертаційна робота присвячена комплексному дослідженню змісту, структури та особливостей адміністративно-правового статусу апарату суду в Україні і шляхів його удосконалення. Здійснено історико-правовий аналіз розвитку та становлення сучасного апарату суду в Україні. З'ясовано особливості апарату суду як суб'єкта адміністративно-правових відносин, його організаційну

структуру та правові засади діяльності. Встановлено сутність та елементи адміністративно-правового статусу апарату суду, його завдання, функції, компетенцію та особливості юридичної відповідальності. Визначено шляхи вдосконалення адміністративного законодавства, яке регламентує діяльність апарату суду в Україні. Окреслено напрямки оптимізації структури та організації діяльності апарату суду. Розкрито напрямки розвитку гарантій реалізації адміністративно-правового статусу апарату суду в Україні. Визначено можливості використання зарубіжного досвіду організації діяльності апарату суду.

Ключові слова: суд, апарат суду, адміністративно-правовий статус, адміністративне законодавство, адміністративно-правове регулювання, організаційне забезпечення, компетенція, повноваження, керівник апарату суду.

Макаровец А. Н. Адміністративно-правовий статус апарату суду в Україні. – *На правах рукопису.*

Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Сумской государственной университет. – Сумы, 2018.

Диссертационная работа является одним из первых комплексных исследований в юридической науке Украины, посвященных теоретико-правовым проблемам административно-правового статуса аппарата суда в Украине. Диссертация посвящена комплексному исследованию содержания, структуры и особенностей административно-правового статуса аппарата суда в Украине и путей его совершенствования на основании действующего законодательства и его практического применения, а также зарубежного опыта. В результате проведенного исследования сформулирован ряд новых научных положений, выводов, рекомендаций и предложений.

В работе обосновывается актуальность проблемы административно-правового статуса аппарата суда в Украине, исходя как из социальной значимости института аппарата суда, так и широкого круга полномочий, осуществляемых сотрудниками аппарата суда для обеспечения эффективного функционирования судов. Акцентируется внимание на том, что сегодня административно-правовой статус сотрудников аппарата суда и особенности их деятельности остаются законодательно не урегулированными должным образом. Современное административное законодательство Украины в полной мере не охватывает всех аспектов деятельности аппарата суда и специфических административно-правовых отношений, возникающих при его участии. Аппарат суда в своей повседневной деятельности сталкивается с отсутствием четко определенного перечня и содержания гарантий на законодательном уровне и минимальной ресурсной обеспеченностью реализации, прежде всего социально-экономических прав.

Осуществляется историко-правовой анализ развития и становления современного аппарата суда в Украине. Выявляются особенности аппарата

суда как субъекта административно-правовых отношений, его организационная структура и правовые основы деятельности, среди которых особое внимание уделено месту административно-правового регулирования. Исследуются сущность понятия и элементы административно-правового статуса аппарата суда, его задачи и функции, компетенция и полномочия. Формулируются особенности юридической ответственности сотрудников аппарата суда. Обосновываются пути совершенствования административного законодательства, регламентирующего деятельность аппарата суда в Украине. Предлагаются направления оптимизации структуры и организации деятельности аппарата суда. Подчеркивается необходимость развития гарантий реализации административно-правового статуса аппарата суда в Украине. Анализируется зарубежный опыт организации деятельности аппарата суда и определяются возможности его использования в Украине.

Ключевые слова: суд, аппарат суда, административно-правовой статус, административное законодательство, административно-правовое регулирование, организационное обеспечение, компетенция, полномочия, руководитель аппарата суда.

Makarovets A. M. Administrative and Legal Status of the Court Administration in Ukraine. – *On the manuscript.*

The thesis for a candidate's degree by the specialty 12.00.07 – administrative law and procedure; financial law; informational law. – Sumy State University. – Sumy, 2018.

The dissertation is focused on the comprehensive research of the content, structure and peculiarities of administrative and legal status of the court administration in Ukraine and the ways of its improvement. The historical and legal analysis of the development and formation of the modern court administration in Ukraine has been carried out. The peculiarities of the court administration as the subject of administrative and legal relations, its organizational structure and legal principles of the activity have been revealed. The essence and elements of administrative and legal status of the court administration, its tasks, functions, competence and peculiarities of legal liability have been established. The ways of improvement of administrative legislation, which regulates the activities of the court administration in Ukraine, have been determined. Directions for the optimization of the structure and organization of the court administration's activities have been outlined. The ways of development of the guarantees of realization of administrative and legal status of the court administration in Ukraine have been revealed. The possibilities of using international experience in organizing the activities of the court administration have been determined.

Key words: court, court administration, administrative and legal status, administrative legislation, administrative and legal regulation, organizational provision, competence, powers, director of the court administration.

Підп. до друку 20.03.2018 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний.

Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний.

Обл.-вид. арк. 1,0. Тираж 100 пр. Вид. №9/18.

Віддруковано у видавництві «Ярославна»,

40030, Суми, вул. Горького, 2,

тел.: +38-050-085-80-30

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

серія ДК №332 від 09.02.2001 р., видане Державним

Комітетом інформаційної політики, телебачення

та радіомовлення України.

